

i Formen bliver en Art offentligt Fæste i Lighed med den af det ærede Medlem fra Odense (Marott) omtalte, og derfor er det inkonsekvent, vil man formentlig sige, nu at kræve det gamle Fæsteforhold helt udsløttet. Men denne Indvending synes mig uberettiget, thi ved nærmere Overvejelse vil man forstaa, at der er en vis Forskel mellem det Brugsforhold, hvor Fæsteforholdet gælder private Borgere, og det Brugsforhold, hvor Fæsteforholdet er oprettet med Staten som den anden Part. Man kunde, som det ærede Medlem fra Odense nævned, lade Staten indgaa i Fæstejerens Rettigheder. Ja, det kunde man gøre, men der vilde ikke være syndeligt opnaaet derved, hvis man skulde afse Fæstejorden til Bonden paa lignende Vilkaar som dem, under hvilke de andre Bønder i Landet har faaet deres Jord. Og det forekommer os, at for den ene Procent, som er tilbage, skal vi ikke skride til Forandringer paa det Omraade. Ved frit Eje tager den private Besidder hele den Værdistigning, som opstaar i et arbejdende Samfund i stærk Udvikling som det danske, og ved Fæsteforholdet tager den private Ejer hele Værdistigningen, og Brugeren faar ingen Andel deri, medens ved et Brugsforhold som det, vi agter at oprette, og hvorved Staten skal være Ejeren, det hele Samfund i hvori ogsaa Brugeren er et Led, vil faa Værdistigningen eller i hvert Fald den væsentligste Del deraf. Der er i dette Brugsforhold ikke nogen privat Person, afset fra Brugeren, som faar Del i den ufortjente Værdistigning. Staten og Brugeren, som under Ejendomsform er Fæster hos Staten, deler den Fordel, som opstaar ved Værdistigningen i et Samfund.

Der er saaledes god Konsekvens i vort Forlangende om at faa Jorden helt fri og faa det snarest muligt og derefter paabegynde Samfundsreformer, hvorved Jord i offentligt Eje gives til dygtige Husmænd og Arbejdere under Brugsform, saa at der for smaa Penge gives dem Adgang til Jorden som Værksted, samtidig med, at man dog bevarer for Staten Evnen til at tage sin berettigede Andel i de fremtidige Værdistigninger. Netop ved denne Foranstaltning, som vi haaber skal blive en af de første, vi herefter faar til Forhandling, vil det blive muligt at komme til Hjælp de Titusinder af Landarbejdere, som endnu har mindre gode Boliger og en for lille Løn. Naar Adgang til egen Jord bliver mulig, paa rimelige Dyrkningsvilkaar, vil aadanne Landarbejdere ikke tjene de

større Brugere, medmindre de større Brugere giver Bolig og Løn, der svarer til det Udbytte, som en jævn dygtig Husmand kan udbringe af den Jord, der betros ham paa rimelige Dyrkningsvilkaar.

Som det fremgaar af Lovforslagetets § 1 omhandler Lovforslaget al Jord, der er under Fæstetvang, og tillige fæsteplichtige Selvejergaarde, som maatte være solgte efter første Januar 1916 til andre Købere end netop den tidligere Bruger, og endvidere de til et Gods hørende Huse, som ifølge Loven af 23. Maj 1902 skal bortfæstes. I §§ 2 og 3 tages særligt Hensyn til Betryggelse for Godsejere baade i Henseende til servitutmæssige Rettigheder og i Henseende til Sikring af hver tiende Gaard i Kraft af hidtil stedfundet Salg, derimod er der ikke nogen saadan Ret for den Jord, som er bortsolgt efter 1ste Januar 1916. For denne Jords Vedkommende vil Retten til de 10 pCts Inddragning fuldstændig ophøre. I §§ 4 og 5 omhandles de Rettigheder og Pligter, der skal respekteres og træde i Kraft ved Lovens Vedtagelse. Der er neppe Anledning til at opholde sig ved disse Spørgsmaal, der ikke vil give Anledning til Uoverensstemmelser. Inden 3 Fjerdingaar fra Lovens Ikrafttræden skal de forskellige Ejere af Fæstegods indsende Fortegnelse over Godset til Landbrugsministeriet.

I § 6 træffes Bestemmelse om Vurdering af Fæstegodset. Ifølge Paragraffens 1ste Stykke skal det vurderes efter dets Værdi i Handel og Vandel. Det er ganske naturligt, og Værdien i Handel og Vandel maa de respektive Parter se at udfinde. Det ærede Medlem fra Fuglebjerg (Martin Hansen) mente i Gaar, at den skulde nærme sig til den Ejendomsskyldansættelse, der kommer nu i 1916. Jeg tillader mig at være af en anden Anskuelse, thi naar Lovforslagetets § 6, 5te Stykke, siger: „Saafremt Kommissionen mener at burde fravige den for Ejendommen ansatte Ejendomsskyldværdi, bliver dette nærmere at begrunde“, maa jeg antage, at dermed refereres til Ejendomsskyldsætningen af 1909; thi det kan i denne Forbindelse ikke bestrides, at Ejendomsskyldvurderingen i 1916 er fremtvunget af den Krigssituation, vi sidder i, og naar den er det, er det ikke rimeligt at lægge den til Grund. Hvis Krigen ikke var kommet, vilde Ejendomsskyldvurdering ifølge den hidtidige Lovbestemmelse ikke ske før 1919, og skal man altsaa have en Retledning og Vejledning i Ejendomsskyldssætning, mener jeg, det maa blive den af 1909. Men i øvrigt maa man overlade til Afløsningskommis-